

VRBA VIMPERK

KRIZOVÉ A PORADENSKÉ CENTRUM PRO OHROŽENÉ DOMÁCÍM NÁSILÍM

1. máje 74, 385 01 Vimperk 602 144 264, vrba@cckpt.cz

JAK VNÍMAJÍ NÁSILÍ DĚTI

klíčová slova: strach, pocit viny, nespavost, agresivita, tabu

DĚTI TRPÍ S VÁMI

*„Jednou, když mě manžel zase tak zbil a já pak seděla na gauči a plakala, přišla za mnou do pokoje naše dcera a zeptala se mě: **Tatínek už ti to zase udělal, vid?’** Snažila se mě alespoň trochu utěšit. Až několik dní poté jsem si uvědomila, v jakém prostředí vlastně musí mé děti vyrůstat. A když se ke mně jejich otec chová jako k té poslední, mohou mít ke mně mé vlastní děti vůbec nějakou úctu? A jaké to musí být pro ně?“*

Děti, které jsou svědky domácího násilí mezi svými rodiči, případně jinými členy rodiny, mohou být považovány jednak za nepřímé oběti domácího násilí, za děti, které jsou psychicky týrány, jednak za děti, jejichž výchova je ohrožena nežádoucími vzory chování násilného rodiče (§ 217 trestního zákona)

JAK VNÍMAJÍ NÁSILÍ DĚTI

*„Vždycky jsem se je snažil od sebe odtrhnout, protože jsem měl **strach**, že se navzájem pozabijí.“ (11letý hoch)*

*„Maminka plakala tak hlasitě, že jsme ji slyšeli až do pokojíčku. A tak jsme se raději **schovali** pod peřinu. Bylo to strašné. (9letá holčička)*

Děti slyší, jak otec matku opakovaně uráží a ponižuje ji. Slýchávají, jak potom maminka pláče, i to, jak se snaží sousedy či lékaře přesvědčit o tom, že si ta zranění způsobila sama svou nešikovností.

Děti si tuto napjatou atmosféru, která doma před „výbuchem sopky“ vládne, uvědomují velice dobře. Vnímají otcovo podráždění i to, jak se matka snaží všemi různými prostředky této explozi zabránit. Cítí, že jsou ohroženy a dělají si své obavy o své mladší sourozence

Jsou bezmocné. Bojí se. Bojí se toho, že opět nastane situace, kdy uvidí svou matku zraněnou, nebo že přijdou k úrazu i ony.

Pokud se dítě potýká s domácím násilím po delší časové období, existuje zde relativně velká pravděpodobnost, že se na něm celá tato situace podepíše velmi negativním způsobem. Některé děti trpí **nespavostí** nebo mají noční můry, některé jsou až přehnaně **přecitlivělé** a potřebují citovou i fyzickou náklonost a pozornost ve zvýšené míře. Často mívají problémy s pozorností, což také vede k tomu, že jejich výsledky ve škole jsou podstatně slabší. Jiné vykazují **agresivní** chování vůči svým sourozencům nebo jiným dětem, ale také se stává, že dítě odmítá a brání se veškerým citovým záležitostem, které mu rodiče nabízí. Tyto reakce ukazují, kolik síly dítě stojí se s touto situací emocionálně vyrovnat.

Navíc se děti musí s problémem vyrovnat také mentálně – snaží se celou věc pochopit a porozumět jí, přičemž **nehraje roli, jak je dítě staré**. Mnoho dětí nakonec dojde k názoru, že jsou vlastně ony samy jádrem celého problému, že způsobily a zapříčinily agresivní chování jejich rodiče. Mají neopodstatněné a velmi silné pocity viny.

U velmi malých dětí je tento pocit, že **jsou příčinou veškerých problémů ony samy**, ještě silnější, protože si myslí, že celý svět se točí pouze kolem nich (což je adekvátní obecnému vnímání sebe sama v jejich věku).

Násilné chování způsobuje, že se mezi rodiči a jejich dětmi vytváří jakási **bariéra**. Každý z rodičů, ač z jiného důvodu, je pro dítě v podstatě neoslovitelný. Situace vyvolává v dětech smíšené až protikladné pocity.

Vztah k matce by se dal popsat jako kombinace mezi hlubokou lítostí, zlostí a zklamáním. Matka v jejích očích vlastně selhala ve své roli. Není schopna je před otcem ochránit a zabránit násilí, stresu a problémům.

Z otce také mají smíšený pocit – na jedné straně z něj mají strach a respekt, ale na druhé straně jeho chování odsuzují. **Nenávidí ho a zároveň touží po jeho zájmu, čase a lásce.** *„Někdy na tatínka myslím, přeji si, abych ho už nikdy nemusela vidět. Ale pak si vybavím ty hezké momenty, které jsem s ním prožila. Třeba to, jak si se mnou hraje na schovávanou. A potom nevím, co si vlastně mám myslet.“*

Jediní, komu se děti nejčastěji svěří, jsou většinou vlastní sourozenci, nebo stejně stará kamarádka či kamarád. Celou tuto situaci navíc komplikuje, že děti, alespoň ve většině případů, velmi dobře vnímají fakt, že se o násilí nikde nemluví. Ani doma ani ve společnosti.

Jenže děti si o svém problému potřebují bezpodmínečně promluvit i s nějakou dospělou osobou, která je schopna jim pomoci celou jejich situaci pochopit a vyrovnat se s ní. Je opravdu důležité, aby byla dětem, pro ně pochopitelnou formou, vysvětlena pravá příčina problémů, se kterými se potýkají a potažmo také potlačeny jejich pocity viny.

CO JE DŮLEŽITÉ PRO DĚTI, KTERÉ SE POTÝKAJÍ S DOMÁCÍM NÁSILÍM

Děti potřebují být v kontaktu se zodpovědnou a důvěryhodnou dospělou osobou, která je schopna jim dodat odvalu k tomu, aby se otevřely a vyjádřily, co cítí.

Nejdůležitější ze všeho je ovšem to, aby si mohly promluvit právě s matkou. Ta by jim měla vždy vysvětlit, co se přihodilo, co tatínek udělal a jak to všechno vlastně půjde dál. Zde by měl být brán v potaz především jejich věk či vyspělost. Ale ještě důležitější je, aby děti oprostila od jejich pocitů viny a vlastního zapříčinění. **Matka by měla dítěti pokaždé velmi důrazně a srozumitelně vysvětlit, že to, co se přihodilo, není v žádném případě jeho chyba a že není zodpovědné za nevhodné chování otce.** Vysvětlit, že urážky, nadávky a využívání fyzické síly jsou ty nejhorší prostředky k prosazení vlastní vůle.

Velice efektivní bude, když si s dítětem promluvíte o tom, co má dělat v případě, že opět nastane útok. Vhodné jsou jasné instrukce – zavřít se v pokoji, odejít z bytu k sousedce, popřípadě zavolat policii... Podle věku a možností.

Matka by měla dítěti dovolit, aby o situaci mluvilo i s nějakou třetí osobou – tetičkou, babičkou, učitelem... Třetí osoba dítěti poskytuje možnost mluvit o svých problémech, pocitech, strachu otevřeněji. Potom se mohou samy cítit jistěji a klidněji a s celou situací umí mnohem lépe zacházet.

Důležité je, aby se děti do hádky za žádných okolností nevměšovaly. Je totiž pravděpodobné, že by i ony samy mohly přijít k nějakému zranění.

V případě, že potřebujeme o domácím násilí mluvit s malými dětmi, je vhodné, aby se účastnil i dětský klinický psycholog.

POCITY A MYŠLENKOVÉ POCHODY DĚTÍ, KTERÉ SE POTÝKAJÍ S DOMÁCÍM NÁSILÍM

Mají strach, protože:

- neví, jestli se násilné chování bude stupňovat a jestli bude mít tento problém vůbec někdy konec...
- si myslí, že se celá rodina nakonec rozpadne a ony budou muset do dětského domova...

Jsou zmatené, protože:

- nechápu, proč se to všechno děje zrovna v jejich rodině
- nerozumí tomu, proč je tatínek jednou tak milý a hodný a jindy zase tak agresivní...
- není jim jasné, proč si toto všechno jejich maminka nechává líbit...

Jsou nešťastné, protože:

- se o ně nikdo nestará a nedává jim pocit jistoty...
- nejsou schopny své matce pomoci a ochránit ji...
- naprosto netuší, co by měly dělat a jak by se měly chovat...

Ale také se velice zlobí, protože:

- se toto děje zrovna jim, ale jiným ne...
- protože o ně nikdo nejeví zájem a nestará se o ně...
- si neví rady a nevědí, co dělat...

Pokud se otec bezprostředně poté, kdy byl nějakým způsobem agresivní, omluví a přebere za své chování zodpovědnost, je to v podstatě pro dítě velkou pomocí a odlehčením. Není dobré, když se otec od problému distancuje a prostě mlčí.

Většina agresorů potřebuje profesionální pomoc, aby pochopili, do jaké míry se jejich agresivní a násilné chování odráží a podepisuje na jejich dětech, a jak by jim mohli pomoci. Pokud si násilný partner chce nechat pomoci a jeví zájem o to, aby v jeho rodině opět všechno fungovalo tak, jak fungovat má, měl by se obrátit na psychologickou poradnu nebo poradnu pro rodinu.

POKUD DĚTI VIDĚLY, JAK OTEC MAMINKU BIJE, JISTĚ JIM POMŮŽE, KDYŽ:

- si s nimi maminka promluví o tom, co se přihodilo, a projeví pochopení pro jejich pocity,
- jim bude dána možnost si ovšem promluvit ještě s nějakou jinou, jim blízkou a nezávislou osobou,
- převezme otec (nevlastní otec či partner jejich matky, který agresivní chování vykazuje) za své činy plnou zodpovědnost,
- budou ubezpečeny, že za tyto problémy nenesou ani sebemenší vinu ony samy
- dostanou instrukce, kterých by se měly držet, co by měly dělat a na koho se mohu v případě nouze obrátit.